

ANGAJAREA ÎN VIAȚA DE CUPLU A TINERILOR ÎN DEPENDENȚĂ DE VALORILE ACESTORA

Popescu Cristina, lector universitar,
UPS „Ion Creangă”

CZU 159.923.2-053.6+316.356.2

Abstract: *In this article I tried to analyse the reason why young people don't get married or don't make any official commitment about their love relationships. And as we know that values are the strongest instrument that guide our life, I have analysed the main important values in love relationships as, marriage, love and family. So, because of the political and economical changes the values are deffined based on these not only by the family. Women and men are both involved in other activities then household tasks. Because of it women and men have to distribute the household tasks between them as a result of adaptation.*

Keywords: *values, family, mariage, love.*

”Căsătoria este un soi de contract civil în care oamenii își asumă anumite responsabilități, ceea ce nu neapărat e rău, însă aceasta distruge un pic din farmecul a ceea ce simt oamenii. Poate ei și vor aceste responsabilități din frica de a rămâne singuri, iar acest „contract” e un fel de asigurare, dacă nu în altcineva, atunci în sine însuși. Cred că mulți nici nu prea se gândesc la aceste lucruri și le numesc tradiție. Îmi aduce aminte de „*Vova must die*” – pentru că așa trebuie.

Concubinajul îmi pare ceva mai superior decât căsătoria, pentru că din lipsă de obligații oamenii oricum continuă să fie împreună. Decizia de a împărți spațiul și timpul este una liberă și necondiționată. Dacă oamenii simt ceva unul față de altul, nu cred că ei au nevoie de contracte precum cel de căsătorie. Fiecare poate pleca când simte că așa trebuie, iar această lipsă de obligație (care uneori poate fi teribilă, să fii cu cineva pentru că ești căsătorit/-ă) poate face ca relația să fie mult mai puternică și profundă.

Totuși, e bună și căsătoria și concubinajul, important este ca aceasta să nu facă rău cuplului, decizia finală oricum aparține fiecăruia în parte, în dependență de valorile educate în familie sau pe care le împărtășești la moment, religie, locul unde activezi, soț/soție/familie etc. Într-o societate precum cea moldovenească, unde tradițiile și obiceiurile încă mai au un rol important, căsătoria este și o nevoie și o obligație, iată de ce trebuie să ai mare curaj ca să ieși din rame." Așa a răspuns un tânăr, *Ivan Turcan* la întrebarea: Ce preferă tinerii în ziua de astăzi, concubinaj sau căsătorie? [1]

Vedem mai sus doar un exemplu, una din părerile tinerilor referitor la căsătorie. În articolul dat, dar și în multe alte articole sociologice se observă diversitatea părerilor tinerilor referitor la actul căsătorie. Întrebarea e alta, ce anume a influențat tinerii la o așa părere, ce valori stau la baza deciziei de a se implica într-o relație de cuplu?

Mai jos, voi încerca să găsesc o explicație teoretică cu privire la angajarea tinerilor în viața de cuplu făcând referire la următoarele valori ca, căsătoria sau mariajul, dragostea și familia.

O abordare filozofică a valorii spune că aceasta este un element logic necesar pentru alcătuirea conceptelor și judecăților. Gândirea noastră fiind o activitate de relație între diferite conținuturi reprezentative, poate avea diferite înfățișări, diferite forme de expresie. Aceste forme sunt judecata și conceptul. Judecata exprimă procesul de cunoaștere al gândirii, iar conceptul cunoștința gata. Deci, judecata și conceptul sunt numai stadii diferite ale aceleiași funcțiuni logice, ale funcțiunii de relație a diferitelor conținuturi psihice. În gândirea antică conceptul era scopul alcătuirii judecăților, pe când în gândirea contemporană conceptele sunt mijloace elemente ale judecății, sau cum se exprima Höffding: „gândirea antică” se servea de judecăți pentru a forma concepte iar cea „modernă”, se servește de concepte pentru a ajunge la judecăți.

Într-adevăr Platon și Socrate considerau că ținta a cunoașterii, de a alcătui concepte, pe când gândirea modernă alcătuiește judecăți prin concepte, pentru a exprima raporturi între reprezentări. Dacă vom

dovedi că valoarea e un element constitutiv al conceptului și judecății, vom putea stabili temeiurile logicii valorii, deoarece toata cunoștința noastră se rezolvă în concepte și judecăți. [3, p.54]

Valoarea este, într-adevăr, trăită, așa cum cineva trăiește frumusețea unei opere de artă sau a unui peisaj. Prin urmare, omul are trăiri estetice, etice și religioase, trăiri care capătă uneori accente dramatice, dar acestea nu epuizează fenomenul valorii. Exista, de asemenea, concepte și judecăți asociate atât trăirilor estetice, etice și religioase, cât și lucrurilor care se află la originea acestor stări psihice specifice. Toate teoriile menite să fundamenteze rațional anumite doctrine morale, religioase sau estetice au la bază reducerea valorilor la concepte. Valorile, deși sunt abstracte și universale, ca și conceptele, au o finalitate intrinsecă [5, p. 13,14]

Wilhelm Windelband spunea că fiecare valoare necesită sau trezește un sentiment.

Mariajul, de cele mai dese ori este perceput ca o relație foarte personală, o relație activă construită și în care sunt implicate două persoane care-și reflectă propriile lor interese și personalități. În același timp, căsătoria este cel mai frecvent prezentată ca o instituție socială centrală a societății cu anumite schimbări în structura sa, fiind văzută ca o amenințare a ordinii sociale. Realitatea este, desigur, mult mai complexă. Din punct de vedere sociologic, cheia spre a înțelege organizarea și structura căsătoriei se află în însăși recunoașterea că o instituție socială semnificativă, precum este căsătoria, va schimba inevitabil formarea socială și economică a fiecărei părți implicate în aceasta. Evident că acest punct este adesea trecut cu vederea. Căci, ca să fii incorporat în această viață socială este nevoie de adaptare ca un răspuns la schimbările din jur. Altfel, să fii neschimbător e la fel precum ai fi ne semnificativ structural. [2, p. 83]

Prin urmare, căsătoria nu a fost niciodată ceva static. Căsătoria însăși se schimbă în timp, dar cel mai important este că modelarea căsătoriei are loc și istoric. Căsătoria unei generații nu este aceeași cu

cea a generației care urmează și nici a celei anterioare. Acest lucru creează mai multe probleme despre ce este căsătoria și, în particular, ce se așteaptă de la acesta. Acest lucru este relevant în perioada caracterizată prin ratele de coabitare istorică, modele de familie diferite și o mai mare libertate de exprimare sexuală. Majoritatea elementelor tradiționale anterior inerente în înțelegerea socială a mariajului, acum apar în afara căsătoriei formale. Cea mai simplă căsătorie (concubinajul) cuprinde setul de relații construite de cupluri care sunt recunoscute legal ca fiind căsătoriți. Din acest unghi, sarcina sociologilor este de a specifica cum diversele căi în care diferitele aspecte ale acestor relații sunt organizate și structurate. [2, p. 83]

În timp ce acest aspect este, desigur, important, un alt răspuns, la fel de pertinent, mai ales, într-o perioadă în care convențiile sociale care guvernează căsătoria tradițională sunt chestionate. Așa cum tot mai mulți oamenii construiesc relații "de tip mariaj", în afara căsătoriei, legal definite, în loc să privească căsătoria ca atare, devine adecvat de a întreba cum diferite aspecte maritale sunt organizate în general. Întrebări pot să apară referitor la modelele și tendințele dominante, formarea gospodăriei, managementul relațiilor sexuale și resursele valabile fiecărei părți implicate. În acest caz, accentul cade pe modelul de „relație” domestică și sexuală și mai puțin pe actul însăși de căsătorie civilă sau religioasă. Și aici vedem un consens general că, în trecut căsătoria era structural inegală, unde soții erau mai avantajați. [2,p.84]

Dar, s-au adus argumente puternice că începând cu anul 1950, soțiile nu mai sunt atât de dependente de soții lor precum au fost în generațiile anterioare [Finch and Summerfield, 1991; Summerfield, 1994]. Ideologia căsătoriei, la fel, a fost modificată cu diferite satisfacții acum căutată într-un parteneriat. [2,p.85]

Observăm că baza economică și socială a căsătoriei a fost fundamental modificată odată cu industrializarea și dominarea muncii salariale asupra altei forme de producție, deși, în principal, istoricii au

acordat o atenție deosebită pretențiilor despre solidaritatea emoțională care se făceau.[2,p. 56-60]

Un nou val al mișcării feministe a concentrat atenția asupra explicării variabilei „statutul femeii în familie”. Se puneau întrebările: dacă diviziunea socială a muncii duce la o atât de mare stratificare (socială) de putere și prestigiu, diviziunea muncii casnice are ea efecte similare?; Care este legătura dintre *formele de mariaj* și familie și stratificarea pe sexe (genuri sociale)? Răspunsul la asemenea întrebări presupune apelul mai substanțial la cercetări istorice și cultural comparative. S-au impus în comunitatea științifică *noi date și metode*. Demografia istorică, sociologia istorică și istoria socială au dezvoltat, cu argumente statistice, interdependențele la scară macrosocială între industrializare, structura și comportamentul familial. [4, p.11] Totuși, indiferent de perioada considerată a fi cea mai importantă, printre schimbările descrise se numără și dezvoltarea alegerii maritale bazată pe atracție personală puternică și compatibilitate. În societatea contemporană apelul iubirii ca bază a selecției maritale și desigur pentru continuarea mariajului rămâne a fi foarte puternic. Dacă, până atunci, emoțiile precum indiferența sau antipatia nu erau motive de divorț, cu toate acestea dragostea și-a ocupat cu mândrie locul ca cea mai justificabilă rațiune socială pentru căsătorie. Se observă că dragostea nu este ceva static. Iar conceptualizarea rămâne cumva vagă și social maleabilă. În cadrul culturii dominante alte baze ale căsătoriei nu sunt văzute pur și simplu la fel de diferite precum mai puțin morale și mai puțin vrednice. Prin urmare, să te căsătorești fără angajamentul iubirii este o nepotrivire morală. Chiar dacă nu este nimic mai evident decât dragostea romantică și sexuală ca bază a unei relații de lungă durată, totuși, există argumente că dragostea este o bază mai puțin satisfăcătoare într-o relație de lungă durată anume din cauza caracterul său instabil.[2,p. 56-60]

Analizând teoriile mai multor autor cu privire la familie, Iluț consideră cea mai importantă și eficientă epistemic este paradigma, de

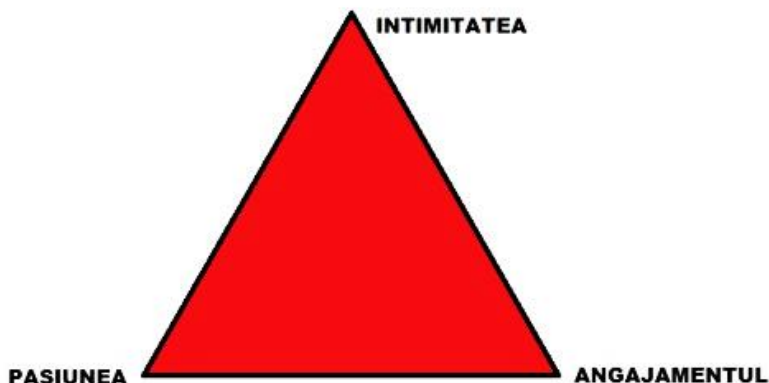
inspirație economică, pe care o numește generic al analizei costurilor și beneficiilor. Este vorba de costuri și beneficii nu doar monetare, ci și culturale, psihologice etc. Înțeasă într-o accepțiune largită, respectiva teorie conține următoarele idei de bază:

- * În descrierea, explicarea și predicția acțiunilor umane trebuie să luăm în considerare costurile și beneficiile pe care acțiunea în cauză le angajează. Așa fac și oamenii obișnuiți în mare măsură.
- * Actorii sociali (individuali sau colectivi) nu numai că iau în calcul în deciziile lor acționale raportul dintre capitalul pe care îl dețin, costurile și beneficiile implicate, ci sunt capabili, de regulă, să aleagă varianta optimă în realizarea unui scop. Este ceea ce se numește *teoria alegerii raționale* [vezi Coleman, 1990]. Aplicând paradigma comportamentului rațional din micro-economie la comportamentul uman în general și la cel familial în special, G. Becker [1991] – care a primit și premiul Nobel pentru aceasta în 1992 – argumentează că aproape toate aspectele legate de familie pot fi descrise și explicate în termeni de capital, costuri, beneficii, strategii raționale. Cu o condiție esențială: dacă introducem și *capitalul informațional* deținut de indivizi. Decizia de divorț, de exemplu, din partea unuia sau altuia dintre parteneri sau a amândurora este în funcție de capitalul marital. De aceea, probabilitatea de divorț descrește odată cu acumularea de capital marital specific cum ar fi proprietatea și copiii, a căror valoare ar descrește dacă familia s-ar dizolva.
- * Ca o variantă – să-i spunem mai slabă, „mai dulce”, „mai moale (soft)” – a paradigmei costuri-beneficii, deși a fost predecesoarea ei, este *teoria schimbului social*. Teza ei fundamentală spune că interacțiunile dintre oameni, asocierile dintre ei se fac în virtutea unui schimb de bunuri și servicii (materiale sau simbolice). Funcționează în viața cotidiană, după această teorie, legea reciprocității („ți-am dat” – „mă aștept să-mi dai”). Pornindu-se de aici s-a ajuns la *teoria echității*, care susține că subiecții aflați într-

un context de coparticipare (cum este și cel familial) nu judecă „dreptatea” doar după egalitatea simplă „cât mi-ai dat atât îți dau și eu”, ci după egalitatea raportului dintre „cât dai, cât primești”. Se apreciază că o cauză majoră a disoluției familiei este atunci când unul sau amândoi dintre soți percep o inegalitate profundă în raportul respectiv. Tratând mariajul și familia în termeni de costuri beneficii, „afaceri” de tipul „îi dau – îmi dai” etc., constatând rata mare de divorțialitate și de „deviere” de la tipul familial clasic, putem rămâne cu un gust amar: unde e dragostea (romantică) dezinteresată, unde e respectul dintre soți, unde sunt jurămintele oficiale și neoficiale, unde e credința religioasă? [4, p.14-15]

Robert J. Sternberg, încercând să răspundă la întrebarea ”Ce înseamnă să iubești pe cineva?,” ”Dacă de fiecare dată se întâmplă la fel?” ”Dacă nu, atunci în ce mod diferă dragostea de la unul la altul?”, formulează Teoria Triunghiulară a Dragostei.

În această teorie el spune că dragostea poate fi înțeleasă din trei componente care, împreună pot fi văzute ca formând un triunghi. Aceste componente sunt: Intimitatea, pasiunea și angajamentul.

Astfel, intimitatea este componenta care se referă la sentimentele de apropiere, conexiune, legătură în relațiile de dragoste. Intimitatea include acele sentimente care dau naștere căldurii în relația de dragoste.

Pasiunea se referă la unitățile care conduc la romantism, atracție fizică, consum sexual și alte fenomene asemănătoare în relația de dragoste. Pasiunea include acele surse motivaționale și alte forme de excitare care duce la pasiune.

Angajamentul sau decizia presupune două laturi: dacă ne referim la termen scurt, atunci vorbim despre faptul că unul din parteneri iubește pe altcineva, iar dacă ne referim la termen îndelungat, atunci angajamentul presupune, anume menținerea acestei relații. Angajamentul include elemente cognitive care sunt implicate în luarea deciziei referitor la situația existentă sau la angajamentul într-o relație de dragoste pe termen lung.

Astfel, Sternberg afirmă că din careva puncte de vedere, componenta intimitate este asociată cu "căldura", pasiunea – cu "fierbintele", iar angajamentul cu "răceala".

Tinerii de astăzi se află într-o perioadă de tranziție cauză fiind schimbările la nivel politic și economic, ceea despre ce am menționat mai sus. Aceastea, la rândul lor, influențează și chiar schimbă sistemul de valori. Una din valorile de bază care suferă schimbări radicale este familia. Astfel, tinerii de astăzi tot mai mult tind să înlocuiască tipul clasic de familie, cel oficializat (căsătoria) cu tipul modern, cel de concubinaj.

Poate că concubinajul s-ar dovedi a fi o "soluție,, benefică pentru tinerii care încearcă să se adapteze la schimbările din mediu și la condițiile create în societate. Și așa cum am menționat mai sus ca nu există diferențe majore dintre relațiile de concubinaj și tipul clasic de familie, căsătoria, deci tinerii, care se angajează în relații de concubinaj, mențin rata natalității în societate, acesta fiind un factor de importanță existențialistă, dar și alte particularități specifice căsătoriei. Sau poate tinerii sunt în căutarea sublimului, a ceea ce poeții, marii filozofi și scriitorii descriu în operele lor de artă, Dragostea?! Poate că tinerii de

acum, încercă singur să descopere adevăratul sens al noțiunii de dragoste, iar pe lângă aceasta s-o și trăiască?! Poate că ei însuși stau la baza acestor schimbări din societate (nivelul politic și cel economic), pentru că ei nu mai înțeleg dragostea ca sentimentul ce se naște în familia deja formată, după căsătorie, mă refer aici la societățile unde tinerii se căsătoresc conform înțelegerii făcute dintre părinți sau în baza statutului social și material, ci doresc să găsească adevăratul sentiment, după care să se angajeze într-o relație de căsătorie.

O maximă spune că "Dragostea: nebulie temporară ce poate fi vindecată prin căsătorie". (Ambroise Bierce)

Dacă încercă oare tinerii să mențină „în viață” dragostea și să opună rezistență angajamentului "rece" nu ne rămâne, decât să urmărim evoluția acestor schimbări în timp.

Bibliografie:

1. Ce preferă tinerii în ziua de astăzi, căsătoria sau concubinajul. In: <http://diez.md/2015/08/17/vox-ce-prefera-tinerii-in-ziua-de-astazi-casatoria-sau-concubinajul/> (vizitat 12.04.2018)
2. Graham Allan and Graham Crow. Families, Households and Society. Palgrave, 2001. Printed in China
3. Petre Andrei. Filozofia valorii. București, 1945
4. Petru Iluț. Psihosociologia și antropologia familiei. Polirom 2005.
5. Nicolae Rambu. Filozofia valorilor. Didactica și Pedagogica, Iași, 1996
6. Robert Sternberg. Psychological Review 1986, Vol. 93, No. 2, 119-135, Yale University

